



# LIBERETA'



## FURLANIJA - JULIJSKA KRAJINA

Dodatek k časopisu Sindikata Italijanskih Upokoencev Spi-Cgil Fjk v slovenščini

[spi.cgilfvg.it](http://spi.cgilfvg.it)

Edizione in sloveno di Liberetà Fvg Anno 28 - Numero 1 - Luglio 2023 - Reg. Tribunale di Trieste N. 934 del 21/5/96 - Direttore responsabile Antonello Rodio - Stampa: Cronaca Fvg

# Pokojnine in zdravje Pravice, ki jih je treba ščititi

**Člani sindikata Spi iz Furlanije - Julijske krajine so se odpravili v Rim za zaščito dohodkov upokoencev in za preprečitev propada javnega zdravstva**

**Na 2. in 3. strani**

**24. JUNIJ, TUDI MI  
SMO BILI ZRAVEN**

400 jih je iz FJK od strani  
Cgil demonstriralo v Rimu

## Vlada in dežela – potreben je korenit preobrat

di Roberto Treu generalni sekretar Spi Cgil FJK

Vodnosih z državno in deželno vlado je treba rešiti še marsikatero vprašanje, vendar je nedvomno zdravje za Cgil daleč prednostno, saj gre za eno od temeljnih pravic - se pravi pravico do zdravja - naše republike.

**KONTINUITETA.** Po veliki državni demonstraciji v Rimu 24. junija za zaščito in krepitev javnega zdravstva, je sindikat Cgil vse bolj prepričan, da mora zagotoviti kontinuiteto in, kot je dejal Landini, se ne bomo ustavili, dokler ne bomo dosegli rezultatov. Ravno zato je nova demonstracija že napovedana za 30. september, pri čemer ni izključeno, da se bomo po potrebi odločili tudi za splošno stavko.

**SOGLASJE.** Pri tem je po-

membno, da razširimo vključenost in sodelovanje delavcev in upokoencev: soglasje in podpora našim predlogom je treba razširiti na skupščinah s prebivalstvom, z deljenjem letakov, na srečanjih in informativnih dogodkih. Odzvati se moramo zlasti na postopno slabšanje storitev in njihovo privatizacijo tudi v naši deželi.

**NEUSPEH.** Prizadevamo si, da bi se zoperstavili neuspešnemu upravljanju zdravstva vlade Massimiliana Fedrige, ki je FJK z odličnih, čisto uglednih mest pahnila na dno nacionalnih lestvic zaradi slabega upravljanja pandemije in reforme odbornika Riccardija. Reforma temelji na zastareli organizaciji zdravstvenega sistema, ki

se ne osredotoča na osebo, pač pa na bolezen, zaradi česar je privlačnejša za zasebna podjetja; ne krepí teritorialnega zdravstva in ne skrbi za osebo. Tudi zaradi tega je zmanjšanje števila zdravstvenih okrožij, družinskih posvetovalnic in centrov za duševno zdravje nesprejemljivo.

Državna reforma navaja kot temeljne cilje krepitev teritorialnih centrov z zdravstvenimi okrožji, skupnostnimi domovi in bolnišnicami ter oskrbo na domu. Tako zdravstveno varstvo si namreč žilimo – ki bi bilo prilagojeno potrebam ljudi po oskrbi in ne dobičkom zasebnih podjetij!

**ZAVEZNIŠTVA.** Zato je prav, da razširimo našo mrežo zavezništev:

kot prvi v Italiji smo podprli ustanovitev Koordinacije za peticije za zdravstvo z več kot sto združenji. Na težave opozarjamo kajpak tudi na trgih, med ljudmi torej, v krajih San Vito, Čedad, Palmanova, Tolmeč, po zdravstvenih okrožjih in centrih za duševno zdravje v Trstu, nenazadnje prirejamo raznorazne pobude, na katerih izražamo nezadovoljstvo državljanov.

**NEZMOŽNOST.** Dokument, ki so ga podpisala vsa zdravstvena združenja in ki brez zadržkov kritizira nesposobnost te deželne vlade pri upravljanju zdravstva, jasno predstavlja razmišljanje zdravstvenih delavcev.

Na 2. strani

# Inflacija in pokojnine, nevihta je popolna

► Dohodkovna stiska se zaradi visokih življenjskih stroškov še naprej pogloblja  
Uskladitev socialnih transferjev je nezadostna in oškoduje obdavčevanje

Kljub temu, da nikakor ne dosega rekordnih stopenj kot med oktobrom in decembrom, se inflacija nikakor noče ustaviti. V tem zgodnjem poletju jo poganjajo bolj živila kot pa ne stroški elektrike ali plina. Po najnovjših podatkih zavoda Istat, ki so bili objavljeni maja, so cene v letni primerjavi poskočile za 8,3 odstotka. Uskladitev naših pokojnin, ki je startala januarja, ne zadošča, da bi nas zaščitila pred močnim porastom cen, ki smo ga utrpeli, tudi zato, ker se je 7,3-odstotno povišanje, ki so ga januarja uvedli za pokojnine do 2100 evrov (bruto), dejansko zmanjšalo, če upoštevamo povečanje neto dohodkov. To je učinek obdavčenja oz. t.i. fiscal drag, zaradi katerega, v trenutku rasti inflacije plačujemo več davkov, čeprav se naš realni dohodek ne dviga.

**U P O K O J N E N C I BANKOMATI** Najbolj zasoljen račun plačujejo tisti z najnižjimi dohodki, ki so prisiljeni globoko seči po svojih pokojninah in plačah (če sploh zadostujejo ...).

POVEČANJE ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV IN USKLAJEVANJE POKOJNIN. IZRAČUN IZGUBE										
LETA 2022					LETA 2023					
mesečna pokojnina	bruto letni dohodek	neto davek	neto letni dohodek	ekuskladitev pokojnin	mesečna pokojnina	bruto letni dohodek	neto davek	neto letni dohodek	povečanje neto dohodka	letna inflacija
650 €	8.450 €	0 €	8.450 €	7,30%	697 €	9.067 €	167 €	8.900 €	5,32%	10%
800 €	10.400 €	559 €	9.841 €	7,30%	858 €	11.159 €	783 €	10.376 €	5,44%	10%
1.000 €	13.000 €	1.325 €	11.675 €	7,30%	1.073 €	13.949 €	1.604 €	12.345 €	5,74%	10%
1.250 €	16.250 €	2.281 €	13.969 €	7,30%	1.341 €	17.436 €	2.630 €	14.806 €	5,99%	10%
1.500 €	19.500 €	3.238 €	16.262 €	7,30%	1.610 €	20.924 €	3.657 €	17.267 €	6,18%	10%
1.750 €	22.750 €	4.195 €	18.555 €	7,30%	1.878 €	24.411 €	4.684 €	19.727 €	6,32%	10%
2.000 €	26.000 €	5.151 €	20.849 €	7,30%	2.146 €	27.898 €	5.710 €	22.188 €	6,42%	10%
2.500 €	32.500 €	7.718 €	24.782 €	6,21%	2.655 €	34.518 €	8.489 €	26.029 €	5,03%	10%
3.000 €	39.000 €	10.200 €	28.800 €	3,87%	3.116 €	40.509 €	10.776 €	29.733 €	3,24%	10%

Trpijo pa tudi upokojenci s povprečnimi dohodki in celo tisti s srednje visokimi pokojninami, ki jih je močno oškodoval preobrat vlade Giorgie Meloni glede ukrepov za boljšo in pravičnejšo uskladitev dodatkov. Znova, tako kot že leta 2012, ko je vlado vodil Mario Monti, se denar pridobiva na koži upokojencev, ki delujejo kot bankomati: znižanje usklajevanja je bilo v letošnjem letu vredno 3,5 milijarde evrov, črpalo pa se ga je naravnost iz žepov upokojencev, ki so že izgubili 100 milijard, zaradi zamrznjene uskladitve v obdobju 2012-2013.

## NEPRAVIČNI DAVKI

Izzivanje z usklajevanjem, nad katerim bdi obdavčenje, je dodatna zaušnica davčnemu sistemu, ki je med najslabšimi v Evropi zlasti za pokojnine in dohodke od dela. Dohodki, ki prispevajo 85 odstotkov davkov, ki jih plačujemo v Italiji (55 odstotkov plačujejo delavci, 30 odstotkov upokojenci, samo 15 odstotkov samostojni podjetniki). Nekateri seveda poravnajo do zadnjega evra, zlasti so to upokojenci in delavci, so pa tudi tisti, ki še naprej utajujejo davke, kar samo še krepki izgubo vsaj 100 milijard evrov letno v državnih jav-

## ELEKTRIKA IN PLIN, STROŠKI SO POSKOČILI

To so povišanja od leta 2015.

Največje smo zabeležili pri energiji in hrani

Plin, energija, gospodinjstva	51,10%
Hrana	27,30%
Hoteli restavracije	25,0%
Prevoz	22,3%
Oblačila	13,40%
Zdravstvene storitve	6,9%
Komunikacija	-19,7%

nih računih in tako seveda jemlje življenjsko potrebna sredstva za zdravstvo, šole, javne storitve in infrastrukturo. Obstajajo sicer še vedno tudi tisti, ki plačujejo smešno nizke davke na dohodke kljub več ničlam kot so na primer

imetniški finančne rente ali velikih premoženj. Za upokojence pa je kazen dvojna, saj za isti dohodek zaradi nižjih odbitkov plačajo tudi več davkov kot zaposleni. Popolno neravnovesje torej, ki ga je treba odpraviti.

## Vlada in dežela – potreben je korenit preobrat

nadaljevanje s 1. strani

**VIRI.** Kljub temu, da je imela na voljo več kot dodatno milijardo evrov, deželna vlada ni ustrezno in prednostno financirala javnega zdravstva, kateremu je v deželnem proračunu namenila tako skromna sredstva, da ne krijejo niti polovice posledic inflacije! To je nedopustno. Tudi po poletnem proračunskem rebalansu, ki znaša več kot 800 milijonov evrov, ni nobene sledi o resnem, ciljno usmerjenem in organskem ukrepanju za izboljšanje javnega zdravstva. Predlaga se le povišanje sredstev za zasebni sektor, ki se

je že izkazal za neučinkovitega in povsem napačnega.

**FILOZOFIJA.** Treba je spremeniti osnovno filozofijo tako na deželni kot na državni ravni. To zahtevamo sicer tudi za druga vprašanja, kot so davčna reforma, reforma socialnega varstva, tista za nesamostojnost in boj proti prekarnim zaposlitvam. Ukrepi, ki jih vlada izvaja, pa so povsem v nasprotju z zahtevami sindikatov po pravičnosti in reformah. Z demonstracijami smo dočakali nekaj praznih in nepomembnih sestankov, konkretnjših odzivov doslej ni bilo.

**POKOJNINE.** Vlada ni zagotovila sredstev za nove zaposlitve v zdra-

vstvenem sektorju in za priznavanje najosnovnejših pravic zdravstvenim delavcem. Pokojnin se obenem loteva z le delno prilagoditvijo inflaciji, zavrača širjenje štirinajste plače in olajšav za ženske ter priznanje težkih del.

**PRAVICE.** Tako pa res ne gre. Ta vlada ogroža temeljna vprašanja solidarnosti in pravic, razmišlja celo o razdruževanju Italije s predlogom zakona o ločeni avtonomiji, ki bi le povečal neenakost pogojev državljanov in spodkopal enotnost države.

**ENAKOPRAVNOST.** Zahtevamo državo, ki bi štela najšibkejšo in

zagotavljala pravičnost, začeniši z bojem proti inflaciji in špekulacijam, ki najbolj prizadenejo upokojence in delavce.

**MIR.** Za to potrebujemo zunanjo politiko, ki bi s krepitvijo Evropske unije potrdila aktivno politiko v korist miru v Ukrajini. Voja in njene posledice preoblikujejo bodočo ureditev sveta, zato bo v začetku jeseni pomembna mobilizacija vseh evropskih sindikalnih organizacij na podlagi programa, ki ga je predstavil sindikat Cgil in ki ga je na nedavnem kongresu Ces potrdila velika večina.

**Roberto Treu**  
generalni sekretar Spi Cgil FJK

## NAPAD NA JAVNO ZDRAVSTVO IN PRAVICO DO ZDRAVJA

## NAJPOMEMBNEJŠA BITKA

► *Cgil in Spi v prvi bojni liniji proti privatizaciji, z zahtevo po zaposlovanju*

**MOBILIZACIJA.** Propad zdravstvenega sektorja se ni začel s pandemijo, vendar je vse, kar se je po pandemiji pripetilo, povzročilo tako rekoč eksplozijo, saj so neskončne zamude na čakalnih seznamih treščile v sistem javnega zdravstva, ki je bil že oslabil zaradi dolgih let preskromnih naložb, pomanjkanja zaposlovanja, nizkih plač, stresirane osebja, zdravnikov, ki so se raje odločali za delo v zasebnem sektorju. Uradi Cgil in Spi vsak dan beležijo klice na pomoč in stisko, ki prihaja s strani družin, upokojencev in tistih, ki delajo v zdravstvenem sektorju. Priča smo izrednim razmeram v državi, na katere je Cgil nazadnje znova opozoril z veliko državno demonstracijo 24. junija v Rimu, kjer je dokazal, da je zdravstvo poglavito na politični agendi. Zahtevali smo nove zaposlitve, ekonomske dodatke za zdravnike in zdravstvene delavce, ponoven zagon univerzitetnega izobraževanja, strukturne naložbe v bolnišnice in v ozemlje.

Zdravstveni sektor je v nekaj letih izgubil veliko osebja, pri čemer je krepko upadla raven odličnosti, ki jo je v času dosegel. To dokazuje rekordno število odpovedi, ki so jih zabeležili v triletnem obdobju 2020-2022: več kot 1500 zdravnikov, zdravstvenikov in medicinskih sester je prostovoljno zapustilo javno zdravstvo. Da ne gre za izmišljotino, dokazujejo dolgi čakalni seznam in vse večje vrzeli v mreži splošnih zdravnikov. Pa tudi stalno opozarjanje na kritičnosti s strani sindikatov javnih zdravstvenih delavcev in zdravnikov. Taistih, ki so ne glede na sindikalno prepričanje 15.

»Republika ščiti zdravje kot osnovno pravico posameznika in kot korist vse skupnosti ter najrevnejšim zagotavlja brezplačno zdravljenje.« Srž problema je v 32. členu ustave, ki je vseskozi tarča napadov. Ali sta pravica do zdravja in dostop do oskrbe res univerzalna, ko pa moramo čakati mesece na ra-

čunalniško tomografijo ali ultrazvok, na operacijo sive mreže, na ortopedski pregled ali dopplersko preiskavo? In smo naposled prisiljeni zateči se v zasebni sektor, seveda če nam to dopuščajo plače ali pokojnine, saj so čakalne dobe v javnem zdravstvu daleč predolge?



**Pripeljali so se s sedmimi avtobusi in tudi z vlaki: naposled se je v Rim, na veliko državno demonstracijo Cgil za zaščito in okrepitev javnega zdravstva iz Furlanije - Julijske krajine pripeljalo 400 udeležencev. Veliko je bilo upokojencev Cgil, ki stojijo vedno v prvi vrsti za zaščito javnega zdravstva. Na zgornji fotografiji je nekaj udeležencev iz Trsta, Pordenona in Vidma**

junija organizirali protest v vseh bolnišnicah.

**OD JAVNEGA V ZASEBNO**  
»Samo v letu 2021 se je 54 odstotkov italijanskih državljanov moralo za zdravstveno pomoč obrniti k zasebnikom, pri čemer so skupno porabili 37 milijard evrov. Zdravstveni delavci pa so prisiljeni delati v vse bolj osiromašenem javnem sistemu z neskončno dolgimi izmenami in pomanjkljivimi, slabo

organiziranimi in popolnoma neprimernimi storitvami glede na pomembne odgovornosti, ki jih imajo.«

Tako lahko preberemo v dokumentu, ki so ga podpisali deželni sindikati zdravnikov. Kako pa na to odgovarja Dežela FJK? Po oceni odbornika Riccarda Riccardija in predsednika vlade Massimiliana Fedrige je rešitev v privatizaciji, glede na to, da verjameta, da

je zdravstvo v FJK ena od postavk, kjer so storitve v konvenciji z zasebnikom bolj vzdržne. Če se je od leta 2019 do danes delež zasebnikov dvignil od 4 do 9 odstotkov, je cilj vlade ta, da še več sredstev od davkov občanov usmerijo v zasebnike, ki služijo na račun pomanjkljivosti v javnem sektorju. Celotno nekaj storitev urgence se je začelo privatizirati. Spet stoji pred nami trojanski konj, ki

pospešuje invazijo zasebnega sektorja, medtem ko se za preprečevanje bega osebja nihče ne zmeni. Prav gotovo to ni idealna premisa za čudežne naložbe, ki naj bi jih predvideval NOO. Imeli bomo popolnoma nove domove za starejše in skupnostne bolnišnice z novimi ležišči in najnovjšimi stroji, pravijo. Kje pa bomo našli zdravnike in zdravstvenike, ki bodo v njih delali?

# Emisije in poraba tal Ozemlje je vse bolj šibko

► *Od suše leta 2022 do katastrofalnih majskih poplav v Romanji. Luca Mercalli: »Gre za izredne dogodke, na katere veliko vplivajo človeške napake«*



Lanska poletna suša – poletje je bilo najmanj deževno v zadnjih sto letih, sredi maja pa smo letis doživeli katastrofalne poplave, ki so terjale 14 smrtnih žrtev in beležijo milijardno škodo v Emiliji Romanji. Je to posledica podnebnih sprememb? Ali le izraz uničujoče moči naravnih pojavov, pred katerimi mora tudi človek 21. stoletja z vsemi svojimi znanstvenimi in tehnološkimi področji dvigniti belo zastavo?

Eden izmed največjih poznavalcev s področja podnebja je nedvomno klimatolog Luca Mercalli. V intervjuju za sple-

tni portal linkiesta.it je dejal, da so poplave geomorfološki proces, ki je v zgodovini planeta neizogiben. »Vedno so se dogajale in vedno se seveda bodo. Zaradi podnebnih sprememb pa so vse pogostejše in intenzivnejše.« Ni vse črno-belo: če je po eni strani jasno, da so se poplave vedno dogajale, je ravno tako jasno, da nanje vplivajo podnebne spremembe, glede na pogostost, če upoštevamo količine padavin brez primerjave, ki so se pojavile v zadnjih letih. Nikakor ne moremo zanikati alarmnih znakov, ki nam jih pošilja planet:

postopno dviganje temperature, ki ga beležijo s taljenjem polarnih ledenih pokrovov in ledenikov, se pravi z dviganjem vodne gladine, pomanjkanjem snežnih padavin v alpskem loku, ekstremnimi vremenskimi pojavi, vse bolj vročimi poletji, ki močno vplivajo zlasti na starejše.

»Podnebne spremembe so globalni pojav. Edino, kar lahko naredimo in o čemer že 30 let predavajo Združeni narodi, je to, da zmanjšamo vzroke, ki dvigajo temperaturo in pospešujejo posledično ekstremne pojave. Zmanjšamo torej emisije to-

plogrednih plinov. To predvideva Pariški sporazum iz leta 2015: bolj bomo zmanjšali količino Co2, ki jo spuščamo v ozračje, bolj bomo omejili naraščanje temperatur. Sporazum predvideva dve poti. Previdnejša naj bi nam omogočila, da zmanjšamo podnebno škodo tako, da ne bomo dočakali konca stoletja z dvigom temperature za dodatni dve stopinji. Če pa ne bomo storili ničesar, se bo temperatura dvignila za pet stopinj. Če zmanjšamo temperaturo, bomo zmanjšali pogostost ekstremnih pojavov v prihodnosti. Vendar morajo to storiti vsi, ne le mi v Italiji, pač pa tudi vsi na Kitajskem, v ZDA in Rusiji. Kar se danes ne dogaja,« je ugotavljal Mercalli.

To je danes realnost. Kar zadeva zaščito tal, je predvidevanje, kje bo narava ponorela nemogoče. Lahko pa bi se vsaj zoperstavili prekomerni gradnji, se pravi neustavlji-

vi težnji po porabi tal, ki nas sili v gradnjo tudi tam, kjer je zemlja najbolj krhka in izpostavljena. V nekem drugem intervjuju je klimatolog za časnik iz Ravenne ugotavljal, da v Italiji nimamo državnega zakona, ki bi prepovedoval porabo tal. »Veliko lahko navsezadnje naredijo občine, saj one odločajo o porabi tal. Vse odločitve o tem sprejemajo župani, občine in njihovi prostorski načrti. Tako se dogaja povsod, ne le v Emiliji Romanji. Primerov cementifikacije je nešteto in prej ali slej bo spet počilo. Tokrat se je to zgodilo v Romanji, pred nekaj meseci v Markah in tudi na Ischii, kar je v javnost bruhnilo zaradi prisotnosti hiš na območju.« Njegove besede seveda podpisujemo, vendar sla po cementu, po koriščenju ozemlje in dobičku neutrudno gradi nove hiše, ceste in tovarne na ogroženih območjih. Oziroma tam, kjer bi morali naravo spoštovati.

## KONGRESI CGIL



Kongresi Spi Cgil za Furlanijo - Julijsko krajino so minili v znamenju kontinuitete. Uvedle so jih krajevne skupščine v oktobru lani, decembra in januarja pa so bili na vrsti še pokrajinski kongresi. Najprej Spi v Trstu (19. in 20. decembra), ki mu je sledil Spi v Vidmu (10. januarja), Pordenonu (12. januar) in Gorici (16. januar). V vseh štirih okrožjih so delegati obnovili zaupanje odhajajočim sekretarjem: Adrianu Sincovichu v Trstu, Natalinu Giacominiju v Vidmu, Guliani Pigozzo v Pordenonu in Giuseppeju Torraco v Gorici. Potrjen je bil tudi vodja deželnega Spi: Roberto Treu je bil ob koncu deželnega kongresa 23. januarja v Cervignanu ponovno izvoljen za sekretarja. Ob tej priložnosti so bili izvoljeni tudi člani generalne skupščine, ki so navedeni na koncu tega članka.

Kar zadeva Cgil, so bili se pokrajinskih kon-

## Spi v znamenju kontinuitete za gradnjo prenove

► *Ponovno so bili izvoljeni Treu (na deželni ravni), po okrožjih pa vsi odhajajoči generalni sekretarji Torraco, Pigozzo, Sincovich in Giacomini*

gresih potrjeni sekretarji Thomas Casotto v Gorici, Michele Piga v Trstu in Emiliano Giareghi v Vidmu. Novega tajnika Cgil so dobili le v Pordenonu: Maurizio Marcon je nasledil Flavia Vallana. Tudi na čelu Cgil FJK je bil potrjen Villiam Pezzetta, s katerim bodo sodelovali Susanna Pellegrini, Daniela Duz, Michele Piga in Alessandro Zanotto.

### SPI CGIL FVG, GENERALNA SKUPŠČINA

To je 67 izvoljenih članov na deželni generalni skupščini Spi Cgil 23. januarja letos: Franco Barera, Maria Belle, Luciano Bellomo, Mario Bellomo, Maria Benci, Marcello Bergamini, Claudio Bergamo, Maria Angela Bertoni, Pantaleo Bianco, Flavio Bisiach, Emanuela Bizi, Paola Bolognesi, Anna Bolzan, Stefano Borini, Sonja Bozic, Fulvio Braico, Marco

Braida, Antonella Bressi, Pierpaolo Brovedani, Gianfranco Buttazzoni, Angelo Caporal, Giuseppe Dario, Gino Dorigo, Duriziana Del Puppo, Rosanna Della Flora, Andreina Fabbro, Rita Faruzzo, Alessandro Forabosco, Natalino Giacomini, Elio Gurtner, Pietro Luigi Janes, Paolo Lenarduzzi, Aulo Maieron, Maria Marion, Maria Teresa Mecchia, Ezio Medeot, Maria Luisa Melcher, Adriana Merola, Giuliano Milan, Costantina Montini, Roberto Nardini, Ivo Nassivera, Mauro Nonis, Vivetta Nonis, Anna Maria Orlando, Michele Paris, Carmela Pasqua, Luciano Pez, Giuliana Pigozzo, Gianpietro Polesel, Adelaide Puddu, Silvana Regolin, Mary Remonato, Daniele Roviani, Emilia Scala, Romildo Scala, Maria Grazia Sgaravatto, Adriano Sincovich, Alessandra Smillovich, Enrico Stagni, Giuseppe Torraco, Roberto Treu, Flavio Vallan, Bruno Ventura, Daniela Vivarelli, Antonio Zamar, Ombretta Zoratto.

Revizorji: Dino Fonda, Dora Lisa Rosalen, Piero Pintus (nadomestni člani Vittorio Franco, Marcello Moro, Livio Pasquon)